Apstraktni elementi u kreiranju odjevnih predmeta

Kolarec, Tajana

Undergraduate thesis / Završni rad

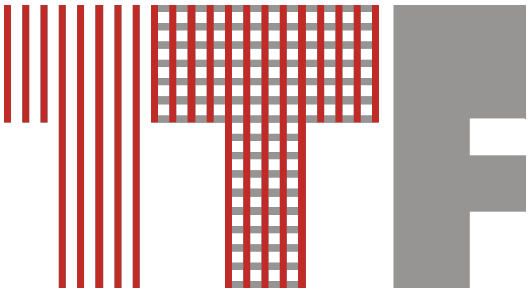
2017

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Textile Technology / Sveučilište u Zagrebu, Tekstilno-tehnološki fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:201:039180

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

Faculty of Textile Technology University of Zagreb - Digital Repository

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

APSTRAKTNI ELEMENTI U KREIRANJU ODJEVNIH PREDMETA

Tajana Kolarec

Zagreb, 2017.

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU

TEKSTILNO-TEHNOLOŠKI FAKULTET

Zavod za tekstilni i modni dizajn odjeće

ZAVRŠNI RAD

APSTRAKTNI ELEMENTI U KREIRANJU ODJEVNIH PREDMETA

ABSTRACT ELEMENTS IN CREATION CLOTHING ITEMS

Mentor: Paulina Jazvić, ak.slik.

Tajana Kolarec 7482 / TMD

Zagreb, rujan 2017.

- Zavod za Tekstilni i modni dizajn odjeće
- 48stranica, 20 slika, 15 crteža
- Članovi povjerenstva: - Koraljka Kovač Dugandžić, doc.
  -Paulina Jazvić, ak. slik.
  -Ksenija Doležal, dr. sc
  -Silva Kalčić, dr. sc

Datum predaje završnog rada: 04.09.2017.

Datum obrane završnog rada:

SADRŽAJ

1. UVOD.....6
2. RAZVOJ APSTRAKTNOG SLIKARSTVA.....8
   2.1. VASILIJ KANDINSKI.....9
   2.2. KAZIMIR MALJEVIČ.....12
   2.3. RUSKI SUPREMATIZAM I KONSTRUKTIVIZAM.....14
3. DE STIJI/ NEOPLASTICIZAM U NIZOZEMSKOJ.....15
4. APSTRAKTNI EKSPRESIONIZAM.....18
   4.1. JACKSON POLLOCK.....19
5. OP ART.....22
6. DIZAJNERI INSPIRIRANI APSTRAKCIJSKIM ELEMENTIMA.....25
   6.1. YVES SAINT LAURENT.....25
   6.2. PACO RABANNE.....27
   6.3. MARC JACOBS/LOUIS VUITTONE.....28
   6.4. LISA PERRY/ KARLA SPETIC/ MARKUS LUPFER.....28
7. KREATIVNI DIO.....29
8. ZAKLJUČAK.....45
9. LITERATURA.....46

SAŽETAK

Istraživanjem razvoja europskog i američkog apstraktnog slikarstva u različitim stilovima moderne umjetnosti u periodu 20. Stoljeća upoznajemo se s radom umjetnika. Kroz razvoj lirske i organičke, te geometrijske apstrakcije, apstraktnog ekspresionizma i minimalizma uočili smo tendenciju apstraktne umjetnosti, boje i oblika na slici napuštanje realnosti i pretvaranje likovnih elemenata u čistu ekspresiju umjetnikovih unutarnjih osjećanja, energije i ritma.
Na slikama ima oblika kakvi su u doba njihova nastanka bili plod njihove mašte i apstrakcije, dok danas, nama, nalikuju slikama svakidašnjice.

KLJUČNE RIJEČI:

Apstrakcija, apstraktna umjetnost, moda, umjetnost, supermatizam, konstruktivizam, neoplasticizam, apstraktni ekspresionizam, op art.

KEY WORDS:

Abstraction, abstract art, fashion, art, suprematism, constructivism, neo-plasticism, abstract expressionism, op art.

1. UVOD

Apstrakcija je proces raščlambe i pojednostavljenja stvarnosti u geometrijske likove, a to potvrđuje i samo značenje riječi apstraktan što doslovno znači odijeliti. Označava stilizirana i ne prikazivačka umjetnička dijela, neovisno o kojem se mediju radi (slikarstvo,kiparstvo,fotografija,film). Ta čista umjetnost ne slijedi nikakav cilj, već je ona jednostavno simbolički čin stvaranja.

Djelo je apstraktno ako njegovo značenje nije određeno prikazivanjem bića, predmeta, situacije ili događaja. Ono je definirano procesom stvaranja, materijalnom i prostornom strukturom svoje pojavnosti. U dvadestom stoljeću dolazi do osviještenja da se umjetnost već neko vrijeme kreće prema apstrakciji. Umjetnici su počeli napuštati figurativnost i koristeći se duginim bojama, slobodom izražavanja i dinamičnom slikarskom tehnikom stvorili su jedan potpuno ne predmetni stil.

Poslužili su se onime što ih okružuje u stvarnom životu, prirodom, i tu su nalazili ideje, ali ih interpretirali na malo drugačiji način, vođeni svojom unutrašnjošću. Na slikama ima oblika kakvi su u njihovo doba nastanka bili plod njihove mašte i apstrakcije, dok danas, nama, nalikuju slikama svakidašnjice. Mnoge stilove moderne umjetnosti publika je dočekala s dosta kritičnim stavom, pa tako i apstrakciju koja je izazivala najviše otpora. Ranije, slikari su se ograničavali na oponašanje prirode ili pričanje priče. Sada, po prvi puta, umjetnici su mogli unijeti neograničen prostor u kojem je mašta, ne samo moguća, nego ostvariva. Ideje apstrakcije počivaju na analitičkom kubizmu, s čime se slažu mnogi teoretičari i kritičari moderne umjetnosti.

U teoriji govorimo o tri termina apstrakcije; Organska apstrakcija – naziv za apstraktne slike ili skulpture čija forma direktno ili indirektno podsjeća na biološke opće oblike, vitalistička apstrakcija – naziv za apstraktne slike ili skulpture koje svojom formom nagovještćuju metaforičnost i simboliziraju ljudski razlog postojanja, te geometrijska apstrakcija – naziv čiji je medij izveden iz osnova načela geometrije ili su realizirane geometrijskim shemama (suprematizam, konstruktivizam, neoplasticizam…)

Teoretičar Šuvaković ukazao je na četiri stupnja razvoja apstrakcije zbog lakšeg pregleda kompletnog razvoja apstraktne umjetnosti prošlog stoljeća:

- Otkriće apstrakcije (slikarstvo- analitički kubizam, prethodnici apstrakcije, Kandinski)
- Pojava apstrakcije između rata (De stijl, Konstruktivizam, Supermatizam)
- Pojava modernizma poslije II.svj.rata (Op art)
- Konceptualna umjetnost i minimalizam

2. RAZVOJ ASPTRAKTNOG SLIKARSTVA

Apstraktna umjetnost je nastala između 1909. I 1919. Godine i bila jee pokušaj umjetnika da stvore idealno uravnotežen svijet u kaosu kapitalističkih društvenih i ekonomskih odnosa, koji su se u svom negativnom smislu najviše odrazili u tragičnom periodu Prvog svjetskog rata. Stvarajući apstraktne slike iz čistih likovnih elemenata, gdje su oblici živjeli svoje vlastito življenje u sređenoj i smislenoj realnosti koja se nije oslanjala na vanjski svijet, umjetnici su tako simbolički negirali stvarnost tadašnjih društvenih odnosa u industrijskom društvu, koji su razvrednotili čovjekovo življenje i njegovu potrebu za smislom.

Avangardni umjetnici tog vremena postepeno su se udaljavali od predmetnih motiva, fokusirajući se samo na čiste likovne vrijednosti (liniju, boju, obris, kompoziciju), a kao produkt toga su nastajale slike koje su bile pokazatelj unutarnjeg stanja njihovog duha, emocija i misli, koje se nisu oslanjale na realnost opipljivog svijeta. Oslobađanjem od primarnih motiva koje materijalna realnost nudi njihovom oku, oni su se istovremeno željeli približiti dubljoj biti same prirode, koja stvara neobične, krivudave oblike, posebno u organskim tvarima koje se posmatraju pod mikroskopom, ili pravilne, geometrijske oblike, kakvi postoje npr. U mineralnom svijetu. Tako se su razvile i dvije glavne struje apstraktnog slikarstva: organička apstrakcija i geometrijska apstrakcija. Također su i muzičke kompozicije poslužile kao inspiracija nekim slikarima za njihova djela, kao što je to bio slučaj sa slikarom Vasilijem Kandinskim, koji je ujedno naslikao i prvu apstraktnu sliku 1910.

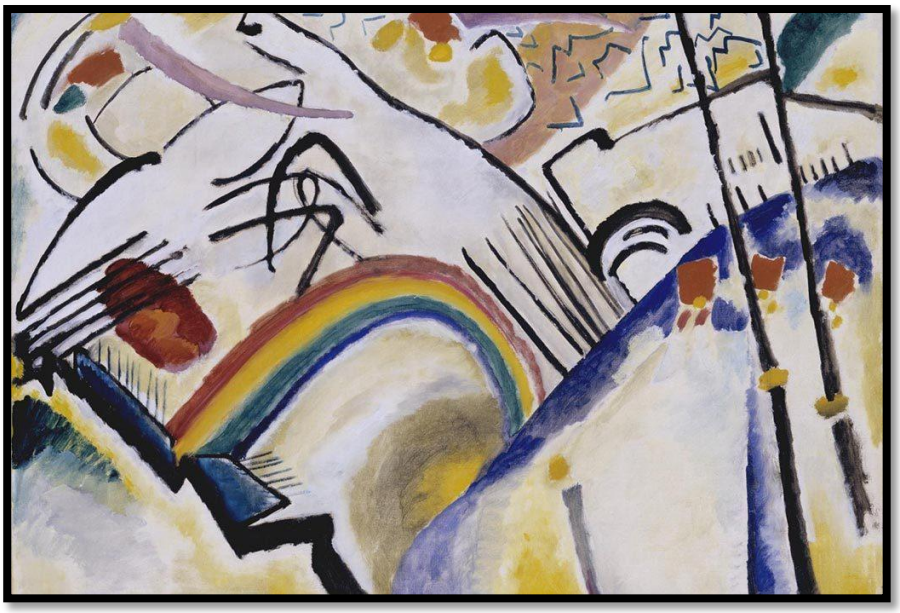
2.1 VASILIJ KANDINSKI

Vasilij Kandinski rođen je 4. Prosinca 1866. U Moskvi. Nakon što je diplomirao pravo na moskovskom univerzitetu, Kandinski se u svojoj 29. Godini (1895.) prvi put sreće s radom francuskih impresionista, napušta pravnu karijeru i odlazi u München studirati slikarstvo, gdje je 1900. I diplomirao na Kraljevskoj akademiji.

Rus, čija se duhovno – umjetnička egzistencija ostvarila na Zapadu Europe, unatoč jakom patriotizmom, čežnjom za Moskvom i njezinim zlatnim kupolama, od iznimne je važnosti za apstrakciju moderne umjetnosti. Apstrakciju kao novi pogled na umjetnost najavio je u svom djelu "O duhovnom u umjetnosti", objavljenom 1910. Godine. Početak 20. Stoljeća je vrijeme za slikarstvo znakova, simbola. Prema njegovom tumačenju najvažniji kriterij za umjetničko stvaranje djela jest unutarnja nužnost slikara. Svojom umjetnošću je želio pobuditi emocionalnu vibraciju duše promatrača, a ne temeljne osjećaje poput ljubavi, radosti i straha. Inspiriran Parizom i izložbom francuskih umjetnika okrenuo se prema slikarstvu. Zajedno s ostalima bio je jedan od prvih umjetnika moderne umjetnosti koji je raskinuo s figurativnim slikarstvom. Dok su njegovi suvremenici djela stvarali na geometrijski, gotovo školski, klasičan način, Kandinski je to radio isključivo improvizacijski i ekspresionistički.

Kandinski je bio i teoretičar umjetnosti. U svom članku koji je objavljen 1913. U časopisu Der Sturm, Kandinski piše: „Umjetničko djelo sastoji se iz dva elementa, unutrašnjeg i vanjskog. Unutrašnji je emocija u duši umjetnika: ova emocija ima sposobnost izazvati slične emocije u posmatraču. Na dušu, budući da je vezana za tijelo, utječe se posredstvom čula – onog što osjećamo. Emocije se uzbude i uznemire onim što se čulima primi. Tako je to što se primi čulima most, to jest fizička veza između nematerijalnog (a to je umjetnikova emocija) i materijalnog, a to je ono što rezultira u umjetničkom djelu. I opet, ono što je primljeno čulima jeste most od materijalnog (umjetnik i njegovo djelo) k nematerijalnom (emocija u duši posmatrača).“

Na osnovi takve definicije umjetničkog djela, Kandinski nastavlja dokazivati da oblik i boja sadrže elemente jezika dovoljnog da izrazi emociju i utječe na dušu, baš kao što to čini i zvuk. Kao u nekoj modernoj jazz kompoziciji, na njegovim slikama instinktivna kretnja stvara lirično-apstraktne motive u snažnim, ali profinjenim kontrastima hladnih i žarkih boja. Ta lirska apstrakcija predstavlja suprotnost geometrijskoj apstrakciji Pieta Mondriana i Kazimira Maljeviča, dvojice umjetnika koji su značajni za apstraktno slikarstvo zbog krajnje redukcije motiva na svojim djelima.

Vasilij Kandinski, Kozaci, 1910.-11. Ulje na platnu, 95 x 130 cm

Tate Gallery, London

Apstraktne tendencije se javljaju i kod talijanskih futurista Giacoma Balla, slikar koji je dijelovao u Italiji (1872.-1958.), jedan od inicijatora futurizma, pravca koji je nastao početkom 20. Stoljeća u Italiji. 1909. Filippo Tommaso Marinetti u francuskom dnevniku Le figaro objavio je Manifest futurizma, gdje je izrazio svoj otpor spram prošlosti i umjetničke tradicije, te je umjesto toga veličao moderni razvoj, brzinu, dinamiku, strojeve i užurbane industrijske gradove, koji su predstavljali tehnološki trijumf čovjeka nad prirodom.

Giacomo Balla je postepeno došao pod utjecaj Filippa Marinettija, te je zajedno s još nekim umjetnicima (Carlo Carrà, Luigi Russolo, Gino Severini, Umberto Boccioni) potpisao Boccionijev „Manifest slikara futurista“ (Manifesto dei pittori futuristi, 1910.), koji je promicao simboliku moderne tehnologije, snagu, brzinu i nasilje.

Balla je za razliku od ostalih futurista bio manje opsjednut strojevima i nasiljem, te ga je više zanimala priroda kretanja poput kretanja svjetlosti, što je na svojim slikama izražavao uz pomoć dinamičnih, razlomljenih linija.

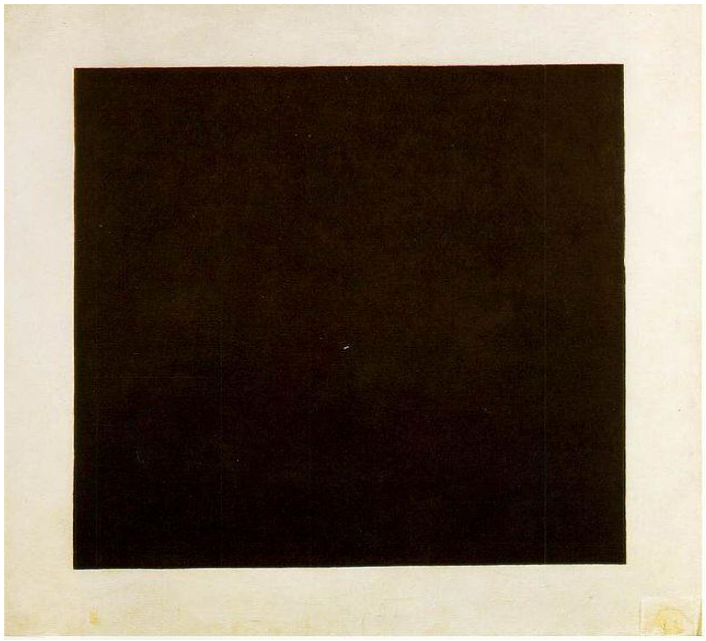
Giacomo Balla, Automobil koji ubrzava, 1912., ulje na drvetu, 56 x 69 cm

Museum of Modern Art, New York

2.2 KAZIMIR MALJEVIČ

Bio je tvorac umjetničkog avangardnog pokreta suprematizma, koji se razvijao u Rusiji od 1913. Do tridesetih godina 20. Stoljeća. Taj pravac je jako utjecao na De Stijl i Bauhaus.

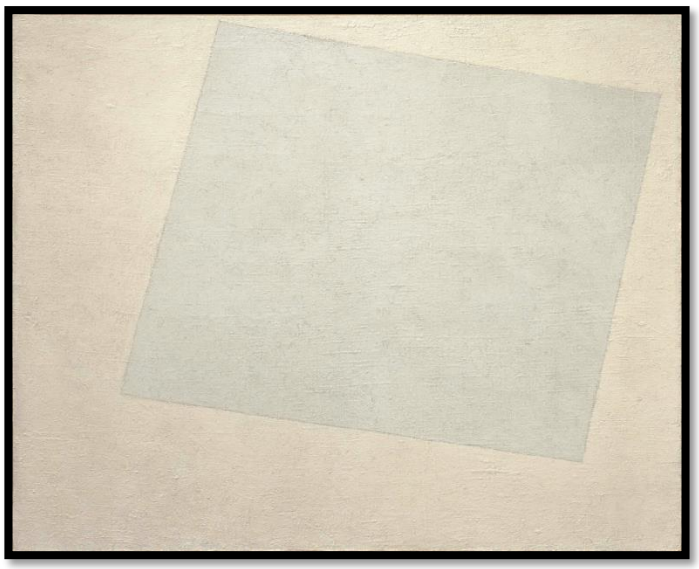
Suprematizam je bio pravac u sklopu kojega se Kazimir Maljevič zalagao za prevlast čistog osjećanja u umjetnosti, gdje je predmet sam po sebi posve beznačajan, a cilj slikarske kompozicije je dosezanje savršenog sklada oblika i boje u tom iskustvu bespredmetnosti, gdje su svi motivi reducirani na najjednostavnije geometrijske oblike kvadrata, kruga, trokuta i križa. Ta posvemašnja redukcija oblika, boje i kompozicije najradikalnije je izražena u Maljevičevoj slici „Crni kvadrat na bijeloj površini“, koji predstavlja materijalizaciju čiste ideje, nekakvu inicijalnu točku u novoj umjetnosti, unutar koje se jednom zauvijek želi okončati s umjetničkim imitiranjem pojavne realnosti.

Kazimir Maljevič, Crni kvadrat na bijeloj površini, 1915. Ulje na platnu, 53,5 x 53,5 cm

Državni Ermitaž muzej, Sankt Peterburg

U početku suprematizam koristi osnovne geometrijske forme, kasnije se proširuje slobodnijim elementima, a oko 1918. Vraća se asketskoj redukciji ranijeg razdoblja i tada nastaje još jedan značajan Maljevičev rad, „Bijeli kvadrat na bijeloj površini“.

Kazimir Maljevič, Bijeli kvadrat na bijeloj površini, 1918. Ulje na platnu, 79,4 x 79,4 cm

Museum of Modern Art, New York

Tijekom dvadesetih godina 20. Stoljeća artikulirali su se svi bitniji pravci apstraktne umjetnosti, koji će se razvijati do sredine 1940-tih. Ruski slikar i kipar Vladimir Tatlin osniva konstruktivizam. Konstruktivisti su bili oduševljeni pristalice Oktobarske revolucije, jer su mislili da novo društvo traži i nove umjetničke forme, kao što su to mislili i ruski revolucionari toga doba.

2.3 RUSKI SUPREMATIZAM I KONSTRUKTIVIZAM

Pokret nastao u Rusiji koji se, zajedno sa konstruktivizmom, zasniva na geometriji. Konstruktivizam je značajna inovacija i ideja konstrukcije u skulpturi 20. Stoljeća. Osnovni problem konstruktivističke skulpture jest isticanje skulpturalnog prostora prije same mase. Kod takve skulpture forma se stvara od elemenata različitih materijala (drvo, metal, staklo, platina).

Kao i kompletno apstraktno slikarstvo, i konstruktivizam derivira iz kubističkih eksperimenata. Konstruktivizam se temelji na razvoju unutar grupa koje su težile prevladavanju granica slikarstva i skulpture uvođenjem konstruktivne metode oblika u industriju, dizajn i arhitekturu (Tatlin, Rodčenko, Stepanova).

Slikarski pokret, suprematizam, se tumači kao čista nepredmetna apstrakcija s plošnim rješenjima i rijetkim naznakama iluzionizma. Nastao je u kontekstu različitih događaja u to vrijeme poput građanskog rata i ruske revolucije. Većina djela zasniva se na načelima koja prethode konceptu monokromog slikarstva. Suprematizam se toliko razvio da je doveo apstrakciju do krajnje geometrijske simplifikacije.

Definira se kao avangardni umjetnički pokret radikalne apstrakcije. Za tu geometrijsku čvrstoću oštrih rubova zaslužan jeslikar Kazimir Maljević koji je razvio radikalnu slikarsku apstrakciju direktnog predočivanja osjećaja bezpredmetnosti. On tumači da su vizualni objekti sami po sebi besmisleni i da je značajan osjećaj kao takav – odvojen od okruženja kojim je pobuđen (duhovnost). Na prvi pogled njegovo slikarstvo je izrazito plošno i hladno.

U centralnim kompozicijama, on geometrijske oblike dovodi u međusoban sukob. Ovakav način slikanja jako je utjecao na Kandinskog i njegov stil dvadesetih godina kada je prenio umjetnost s Istoka na Zapad Europe.

3. DE STIJl/NEOPLASTICIZAM U NIZOZEMSKOJ

Završetkom rata okončala je i karijera mnogih umjetnika. Zbog svoje neutralnosti u I. Svjetskom ratu Nizozemska je bila kulturno i politički izolirana od obiju strana i tako postala prigodnim središtem za nastanak nove umjetnosti. Jedinstvena i koherentna cjelina koja iziskuje jasnoću, sklad, ravnotežu i red jest neoplasticizam. Ovdje dolazi do pojednostavljenja forme simboličkog značenja. Forma je vođena matematikom strukturom i primarnim bojama uz vertikalno – horizontalnu postavu i centralnu kompoziciju. U ranim djelima od izuzetne važnosti bila je centralna kompozicija, a kasnije se ta centralnost počela gubiti, titrati i time je najavljena nova umjetnost. Najvažnija ličnost i glavni zagovarač neoplasticizma jest Piet Mondrian.

Piet Mondrian i Theo van Doesburg osnivaju neoplasticizam (De Stijl), a umjetnosti Kandinskog pridružuje se i Paul Klee, njemačkošvicarski slikar, koji je razvio svoj osebujni likovni jezik, protkan specifičnim nadrealno-apstraktnim crtežom, koji nas povremeno asocira na dječji crtež. Glavno pitanje Modrianovog slikarstva je ; kako izraziti univerzalna načela dinamičkom i simetričnom ravnotežom vertikalne i horizontalne strukture s osnovnim bojama raspoređenim u pravoktna polja? Inspiriran Kandinskovim djelom iznio je tezu koja govori da se ljudi samo kroz čisti „plastični“ stil mogu približiti božanskom.

Paul Klee, Otok Dulcamara, 1938. Ulje na novinskom papiru postavljenom na juteno platno, 80 x 175 cm

Zentrum Paul Klee, Bern

U početku, Mondrian je slikao u simboličkoj maniri s prepoznatljivim oblicima. Oko 1908. Godine postao je umjetnički osviješten događanjima i razvoju sila tog vremena, a dvadesetih godina, odlaskom u Priz u potpunosti se upoznao s tim stilom. Mondrianova umjetnost ima linearnu struktutu koja je pravilna, pravokuna, čista, apstraktna, ispunjena minimalnom paletom boja. Za razliku od Maljevićeve apstrakcije, neoplasticizam nije plošan ni u kom smislu. Sveukupno gledajući, Mondrianova umjestnost sadrži je du ideju koju je razvijao u više serija.

Kasnije te rastvorene kompozicije će doći sve više do izražaja u kojima je naglasak na bijelim ili svijetlosivim poljima. Čak je na pravio dijela čiji format nije klasičan, praokutnik ili kvadrat, nego romb. Iako je forma drugačija linije su još uvijek vertikalno – horizontalno postavljene i proteže se van formata. Namjerno tako slika da prikaže osječaj nedovršenosti i time navodi promatrača da, prateći linije, sam stvori mrežu linije. Na prvu se čini da je dijelo nedovršeno, ali to je svjestan iracionalan potez.

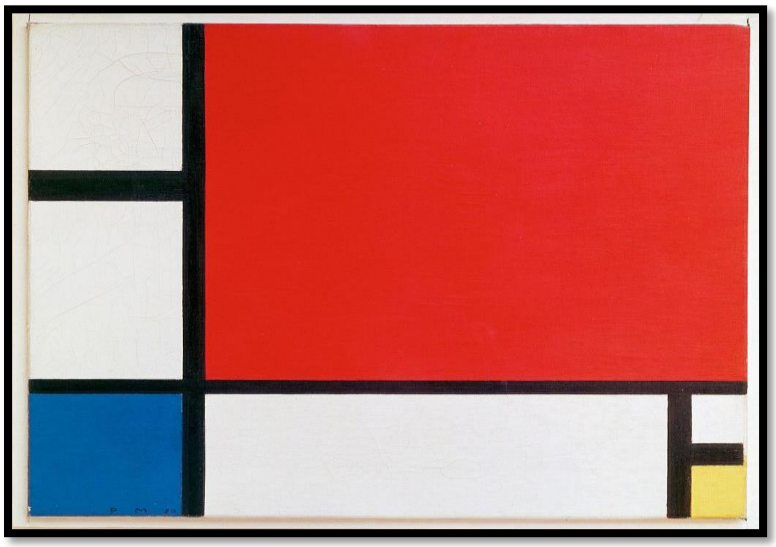

Paul Klee, Smrt i vatra, 1940. Ulje na jutenom platnu, 44 x 46 cm

Zentrum Paul Klee, Bern

Zbog približavanja rata, Mondrian je odselio iz Priza u London, azatim se četrdesetih godina seli u New York gdje je proveo posljednje godine svoga života. Odlaskom u Ameriku ostvario je utjecaj na mnoge tamošnje umjetnike. Kako je zivio u predgrađu Manhatanna bio je okruzen velikim zgradama koje se uzdižu iz uskih, malenih ulica. Tu scenu, odnosno viziju prenio je na platno i stvorio jednu intrigantnu neoplastičku kompoziciju. Naime, kod dijela „Boogie Woggie“ u potpunosti je izbacio crnu boju linije, koju je sad zamjenila žuta.

Mondrianova umjetnost je čista, pravilna, skladna, koju je nemoguće postići bez nekakvih pomoćnih sredstava. Ranije se koristio daskama, a kod posljednjeg dijela, ranije spomenutog, izmislio je kompozicijsku metodu sa samoljepljivim obojnim vrpcama koje je mogao slobodno micati po platnu. Sve dok nije našao zadovoljavajuću kompoziciju micao je traku po platnu i tek tada je mogao početi slikati.

Kompozicija II s crvenom, plavom i žutom, 1930.Godine.

Nakon Drugog svjetskog rata apstraktno slikarstvo se simultano razvija i u Europi i u SAD-u, gdje se javlja posebna struja – apstraktni ekspresionizam slikara Jacksona Pollocka i njegovih suvremenika.

4. APSTRAKTNI EKSPRESIONIZAM

Razvio se četrdesetih godina u SAD-u, a zatim se pedesetih godina proširio na Europu. Umjetnici tog pokreta razvijali su nadrealističku metodu autizma koja je rezultirala svjesnu i razumnu nekontroliranost. To su herojska ili snažna djela sa silovitim potezima kista, iskrivljenim oblicima i naglašeno jakim koloritom. Općenito se apstraktni ekspresionizam naziva umjetnošću izražavanja duhovnih, psihičkih i egzistencijalnih osjećaja i vizija. Tri točke koje su važne za nastanak apstraktnog ekspresionizma su; utjecaj primitivnih izvaneuropskih kultura, a sada naročito američkih starosjedilaca, nadrealizam (psihoanaliza) i francuski egzistencijalizam u smislu individualizacije.

Nakon drugog svjetskog rata prebacivanje središta umjetnosti iz Europe u Ameriku je potaknuto izložbom iz 1937. Godine u Munchenu gdje su izlagali europski umjetnici. Tada se značajan broj Europskih umjetnika koje tada svjetsko središte umjetnosti Europa jednostavno dolaskom totalitarnog sustava koji provode modernizam i avangardu seli preko oceana pretežno u Sjevernu Ameriku, i mijenja situaciju na Američkom kontinentu, dijelom apstraktni ekspresionizam je reakcija na preseljenje Europskih umjetnika na američki kontinent i to pogotovo jednog dijela nadrealista i to onih biomorfnih ili organskih nadrealista. Važna godina je 1952. Kada na svijetlo dana izlazi New Yorška škola gdje u new yorškom muzeju moderne umjetnosti izlaže 15 umjetnika. Od te godine se smatra da je utemeljena New Yorška škola. I tada počinje dominacija američke umjetnosti u svijetu koja traje do 70-ih godina. Amerikanci slikaju u hangarima, velikim ateljeima s velikim platnima, s gestama koje se šire monumentalno slikarstvo kome Europska umjetnost tog vremena nije mogla parirati. Još tridesetih godina je osnovana grupa u Americi koja je imala inicijale AAA (american abstract artists/ američki apstraktni umjetnici). Sve do četrdesetih i pedesetih godina Američka umjetnost nije izlazila iz okvira konzervativnog regionalizma i kritičkog realizma. Rat je okrenuo umjetnike prema jednom tipu apstrakcije. Odvratio je umjetnika od geometrije. U toj umjetnosti prevladava objektivno i subjektivno, jedan tip tjeskobe, čak nestaje figuracija, ali opstaje organsko. Umjetnike Newyorške škole možemo podijeliti u dvije grupe: slikari akcije (JacksonPollock, Willem de Kooning, Jack Tworkov, Franz Kline...) i slikari obojanog polja (Mark Rothko, Bernett Newman, Clyfford Still, Robert Motherwell, Adolf Gottlieb, Ad Reinhardt).

4.1 JACKSON POLLOCK

Američki slikar Jackson Pollock, jedan od glavnih predstavnika apstraktnog ekspresionizma, rođen je 28. Siječnja 1912. U Wyomingu, SAD. Godine 1930. Završio je srednju školu primijenjenih umjetnosti („Manual Arts High School“), nakon čega s bratom seli u New York, gdje obojica studiraju na umjetničkoj akademiji „Art Students League of New York“.

Nakon 1935. Pollocka su najviše inspirirali europski nadrealisti, Picasso i Miro, španjolsko-katalonski slikar, kipar i keramičar koji je stvarao apstraktno-nadrealistična djela, prepuna lirske fantazije.

Joan Miro, Slika, 1953. Ulje na platnu, 195 x 378 cm

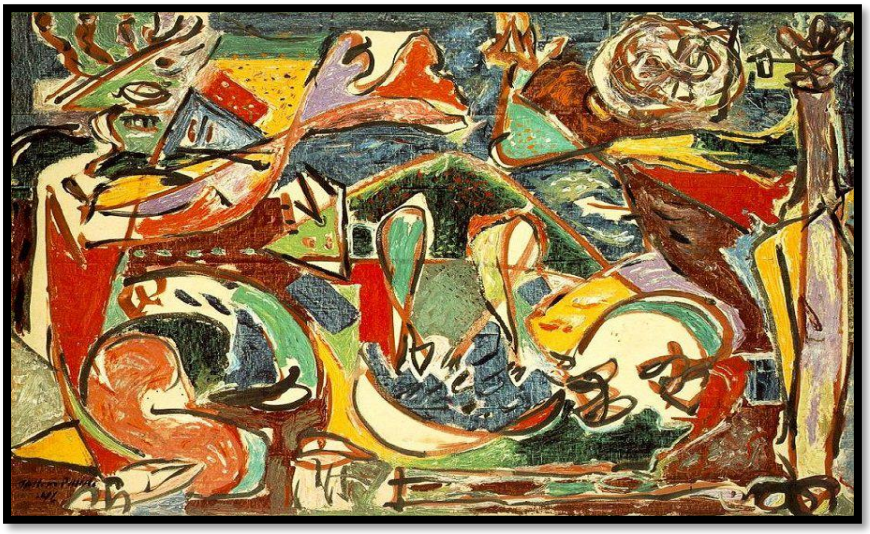
Solomon R. Guggenheim Museum, New York

1938. Pollock napušta studij, a 1942. Upoznaje Peggy Guggenheim, te s njom potpisuje petogodišnji ugovor i narudžbu za veliku sliku za njezinu kuću u New Yorku. 1945. Ženi se s Leonorom Krasner (Lee Krasner), židovkom ruskog porijekla, koja je od početka vjerovala u njegovu umjetnost i podupirala ga, te je i sama bila slikarica.

Pollock se 1936. Upoznao s upotrebom tekućih boja posredstvom meksičkog muralista Siqueirosa, te u Springsu počinje slikati na platnima koja su bila položena na tlo, na način da je po njima kapljao tekuće boje, a tu tehniku su kasnije nazvali „drip technique“ – tehnika kapljanja.

U slikanju je koristio tvrde kistove, špahtle i povremeno injekcijske šprice, a njegova tehnika ulijevanja, kapljanja i špricanja boje doprinijela je razvoju novog pojma – akcijsko slikarstvo (action painting).

Do kasnih četrdesetih godina 20. Stoljeća, Pollock je počeo naglašavati automatizam i spontanost slikarskog procesa, te je ujedno i raskrstio s europskom tradicijom štafelajnog slikarstva, stvarajući svoje slike na platnima položenima na tlo, oko kojih je mogao hodati i nanositi boju na sliku sa svih strana. Umjesto tradicionalnih alata štafelaja, palete i kista sve je više koristio špahtle, lopatice, noževe, tekuće industrijske boje za kapljanje i špricanje, kao i guste namaze smjese od pijeska u kojoj su bili komadići polomljenog stakla ili razni drugi dodani materijali.

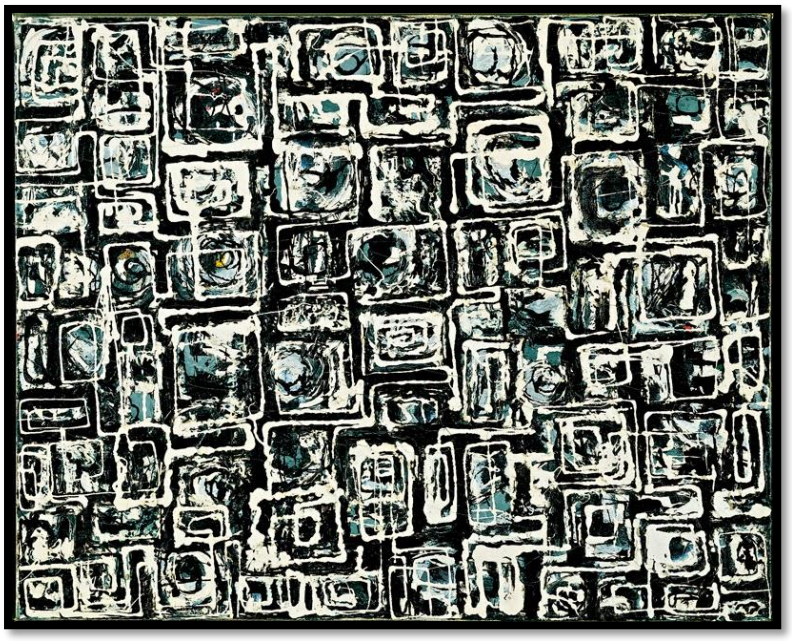

Jackson Pollock, Ključ, 1946. Ulje na platnu, 150 x 208 cm

The Art Institute of Chicago, Chicago

Procesi slikanja takvih slika su u velikoj mjeri podsjećali na rituale američkih Indijanaca i starosjedilaca, s čijom kulturom se Pollock upoznao još u ranoj mladosti tijekom svog odrastanja, što još dodatno naglašava općeniti interes američkih ekspresionista za primitivnu umjetnost, a također i za Jungovu psihoanalizu, koju je i Pollock proučavao između 1937. I 1942., i kroz to je utvrdio svoje uvjerenje o povezanosti stvaralačkog procesa s nesvjesnim procesima psihe.

Njegove najpoznatije slike u tom „kapljajućem“ stilu nastale su između 1947. I 1950. Godine, nakon čega na vrhuncu svoje slave Pollock napušta taj način rada i na pojedinim slikama odlazi u tamnu monokromiju.

Lee Krasner, Bijeli kvadrati, 1948. Ulje na platnu, 61 x 76 cm

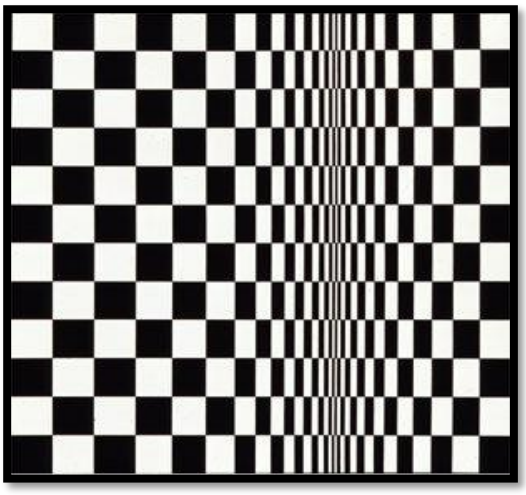
Whitney Museum of American Art, New York

Iako je kao slikar još za života stekao veliku slavu, dosegnuo brojne umjetničke uspjehe i priznanja, čitavog života vodio je borbu s alkoholizmom, te je doživio preranu smrt u svojoj 45. godini, stradavajući u automobilskoj nesreći nedaleko od svog doma. Njegova žena Lee Krasner nakon njegove smrti preuzela je brigu o njegovoj umjetničkoj ostavštini

5. OP ART

Pokret koji je nastao šezdesetih godina dijelom je niknuo iz pop arta, futurizma i konstruktivizma. Optika označava fizički i psihološki aspekt vida. Konstrukcija čija funkcija ovisi o svijetlosti i pokretu, odvaja se od statičnosti. Umjetnici su usredotočeni na način izvedbe djela, ne toliko na krajnji cilj. Kao najvažniji umjetnici optičke umjetnosti su Victor Vasarely i Bridget Riley. Op art izazvao je veliku pozornost publike, i publika je dolazila na izložbe, gdje je vladalo oduševljenje. Takve izložbe su bile umjetničko-tehnološki fenomen koji karakterizira pravi pokret, a ne iluzija, pravo svijetlo, a ne njegova iluzija, što u klasičnoj umjetnosti nije bilo moguće. Optička, nefigurativna, umjetnost podrazumijeva iluziju stvorenu simulacijom mrežnice

Op art veliča nešto što je izvan ljudske optike.Umjetnik više nije tvorac djela, nego tvorac ideje, zamisli djela koje nužno on samo ne mora realizirati.U op artu su vrijeme, prostor i pokret oslobođeni barbarskih nagona koje izazivaju osjećaji. Umjetnik je uvijek koristio manualna sredstva bojanja, crtanja i modeliranja sve do šezdesetih godina. Op art je dao novu mogućnost da se krene u vrstu operacionalizacije djela putem stroja. Novi umjetnici više nisu bili otuđeni od društva, već su bili inženjeri koji su uklopljeni u timski rad, usredotočeni na način izvedbe djela, al ne toliko na krajnji cilj. Op art ne želi da se umjetnost mistificira, teži ka transparentnosti rada. Njihove strukture, jednako kao i njihovi ateljei su bile otvorene strukture.

Pokret u kvadratima - Bridget Riley 1961

Tempera 122 × 122

Viktor Vasarely, otac Op arta, radi efekte zamora oka, igra se sa našim perceptivnim mogućnostima. Umjetnost provocira i iritira osjetilo vida i prisiljava na istovremena opažanja. Oduševljen je raznim vrstama mreža, spletova i niz linija. Oko je stalno aktivno jer se oblici i boje opiru svakom pokušaju fiksacije.

Kompletno promatračevo osjetilo vida dovedeno je u pitanje izdržljivosti. Takvo djelo traži samoanalizu. Svojom umjetnošću i Riley i Vasarely obilježavaju različite mogućnosti optičke umjetnosti. Jedna teži objektivizmu, a druga je programirani multipl koji ruši granice među umjetnosti zalažući se za umjetnost koja je namijenjena svakom. Kao i na većinu umjetnika 20. stoljeća i na Vasarelya je utjecala Mondrianova geometrijska apstrakcija, te je i on u početku upotrebljavao čiste geometrijske oblike i pravilno ih slikao na platnu. Slikao je odnose boje prema boji, kao i odnose među geometrijskim oblicima, ali i odnos geometrijskih oblika prema boji.

Vega-Nor - Victor Vasarely 1969
Akril na platnu 200x200cm

U slikama upotrebljava čiste i jake boje i u svojim djelima radi spoj umjetničke intuicije i geometrijskog računanja. Poigrava se optičkim igrama geometrijskih oblika, uključujući i igru boja i tonova u funkciji optičkih iluzija i varka. Victor Vasarely se kasnije oslobađa i slika na jedan posve nov način. Naime, Victorovi potezi kista više nisu pravilni i geometrizirani, već krivulje, koje on namjerno slika da bi postigao neku vrstu dinamike na slici i slikajući, lomi krivulje ili pod pravim kutom ili zaobljeno. Tim različitim kutovima lomljenja, slika je dobivala treću dimenziju i unutarnji prostor, optičku iluziju. Kod njegovih slika se ne može tek tako proći i na brzinu doživjeti. Ta treća dimenzija koju on stvara privlači gledatelja da zastane i prouči sliku. Tim načinom želi pridobiti publiku i uključiti u svoje stvaralaštvo.

Za razliku od Vasarelya, Bridget Riley u svojim djelima radi paralelne linije, gusto postavljene koje naše oko ne može percipirati, linije se miču i stvara se doživljaj pokreta. Njezina djela su lišena boje, isključivo iz tog razloga da promatrač doživi samo pokret. Djela se umnožavaju, multipliciraju u više serija, a kvaliteta se ne gubi. Multipliciranjem nekog motiva se ne stvara monotonija, već efekt dinamike. Sve do šezdesetih godina je dugotrajnost djela ovisila o tehničkoj kakvoći, a sada dolazi do umnožavanja umjetničkih djela.

Tekers-MC - Victor Vasarely 1981

Akril na platnu 235x201cm

6. DIZAJNERI INSPIRIRANI APSTRAKCIJSKIM ELEMENTIMA

6.1. YVES SAINT LAURENT

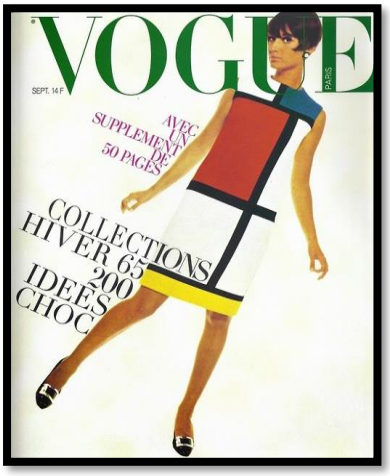
Kolekciju Mondrian dizajnirao je francuski dizajner Yves Saint Laurent 1965. godine.Ova zbirka je bila počast djelu nekoliko modernističkih umjetnika. Šest koktel haljina bilo je dio ove kolekcije inspiriranih slikama Piet Mondriana. Radilo se o vunenoj haljini duljine koljena ili jersey haljina koja je bila postavljena u blokovima poput platna. Umjesto da je tiskana, haljine su izrađene od preobojane taknine, svaka boja u njihovom dizajnu kao pojedinačni komad tkanine. Koristeći tri osnovne boje u kombinaciji s bijelom i podijeljene crtim crtama, stvorile su snažan kontrast i održale Mondrianov stil slikanja. Težina upotrebjenih tkanina osigurala je da haljine vise ravno. Haljine su također prikazale Saint Laurentovu stručnost u konstrukciji odjeće. Saint Laurent je shvatio da je ravnina haljine idealno polje za blokove boja.

YVES SAINT LAURENT

1965. Mondrian dress

U akademskoj literaturi je upitano da li to ime u potpunosti pokriva cilj zbirke, budući da postoje i drugi umjetnici koji su nadahnuli Saint Laurenta, kao što su Poliakoff i Maljević. Međutim,čini se da je Mondrian imao vodeću ulogu u ovoj zbirci.

VOGUE 1965.god

Mondrianova haljina popularizirala se kada je osvanula na naslovnici francuskog Voguea u rujnu 1965. Godine, a nakon toga su bili producirani mnogi jeftiniji primjerci. Yves Saint Lurent je čak dizajnirao Mondrian haljinu i za Vogue Paris Originals.

VOGUE PARIS ORIGINAL

6.2 PACO RABANNE

Paco Rabanne je svoju prvu kolekciju „Dvanaest eksperimentalnih haljina“ predstavio 1964. godine i slijedio je 1966. godine s kolekcijom koju je nazvao „Dvanaest neukrotivih haljina“. Ova skulpturalna mikromini haljina, izgrađena od kvadratnih i pravokutnih aluminijskih ploča spojenih s metalnim prstenovima, rijedak je preživjeli primjer iz njegove "neukrotive" kolekcije.

Za razliku od Pierre Cardina i Andra Courrègesa, koji su primjenjivali tradicionalne tehnike couture za svoje "futuristički" dizajn, Rabanne je zainteresirana za stvaranje mode s neoznačenim i maštovitim metodama proizvodnje koristeći novi poslijeratni industrijski materijal.

PACO RABANNE

METAL DRESS, 1960's

PACO RABANNE

PAPER DRESS, 1960's

Rabanneove najznačajnije kreacije bile su papirnate haljine, koje su bile prikazane u njegovim zbirkama 1967., 1988. i 1992. godine; oblikovana odjeća poznata po patentiranom Giffovom procesu, u kojoj su svi pojedini dijelovi, uključujući gumbe i džepove, oblikovani u jedan blok.

6.3 MARC JACOBS / LOUIS VUITTON

Japanski slikar Yayoi Kusama poznat širom svijeta zbog prepoznatljivog uzorka ponavljajućih polka točaka s kojima ispunjava prostorije, predmete, pa čak i golotinju, natjerao je modni svijet da ustane i primjeti ga. Godine 2012. Dogodila se suradnja s Louis Vuittonom koji je vidio proizvode i instalacije za pohranu koji putuju svijetom, a ostali glavni brandovi kao što je Marc Jacobs učinio isto.

LOUIS VUITTONDRESS

LISA PERRY DRESS

6.4 LISA PERRY / KARLA SPETIC / MARKUS LUPFER

Kada je riječ o stvaranju grafika koje se koriste za izradu odjeće i namještaja, Roy Liechtenstein zauzima prvo mjesto. Godine 2011. Lisa Perry objavila je kolekciju haljina,posvećenih slikama strip stila poznatog umjetnika. Godinu dana kasnije Karla Spetic i Markus Lupfer slijedili su s nizom vesta od kašmira s šljokicama i vezenim košuljama.

7. KREATIVNI DIO

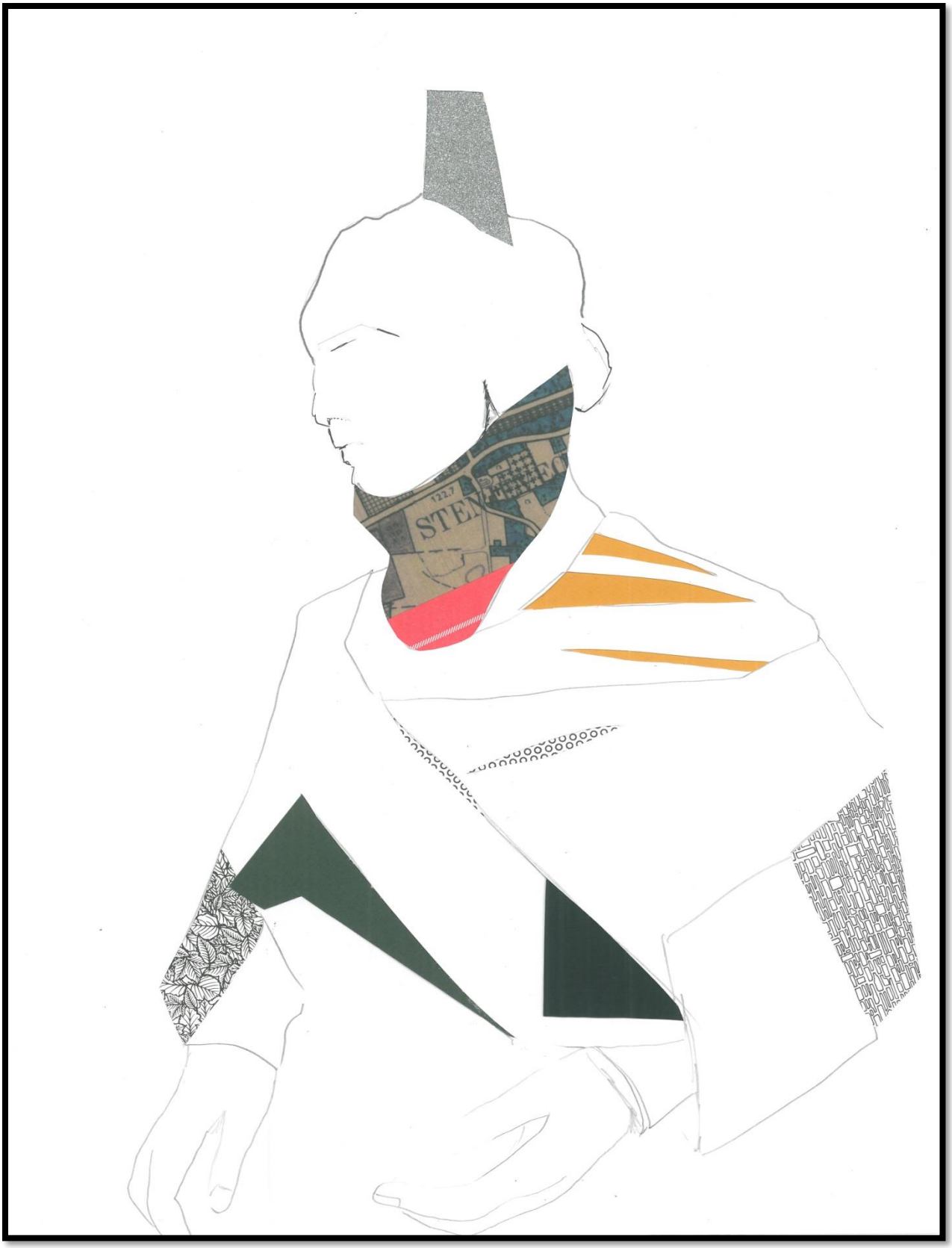
Kreativni dio sastoji se od 15 crteža.

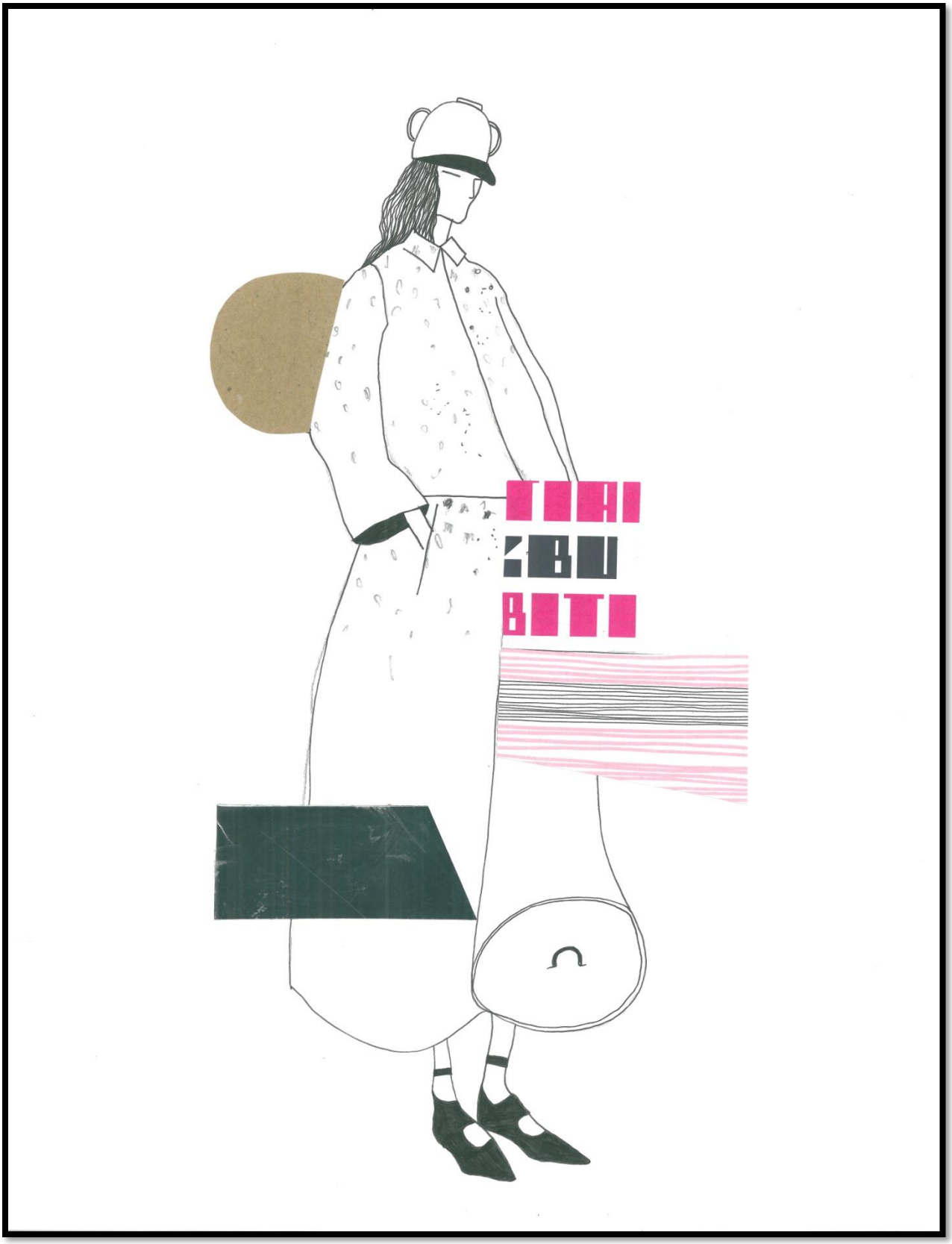

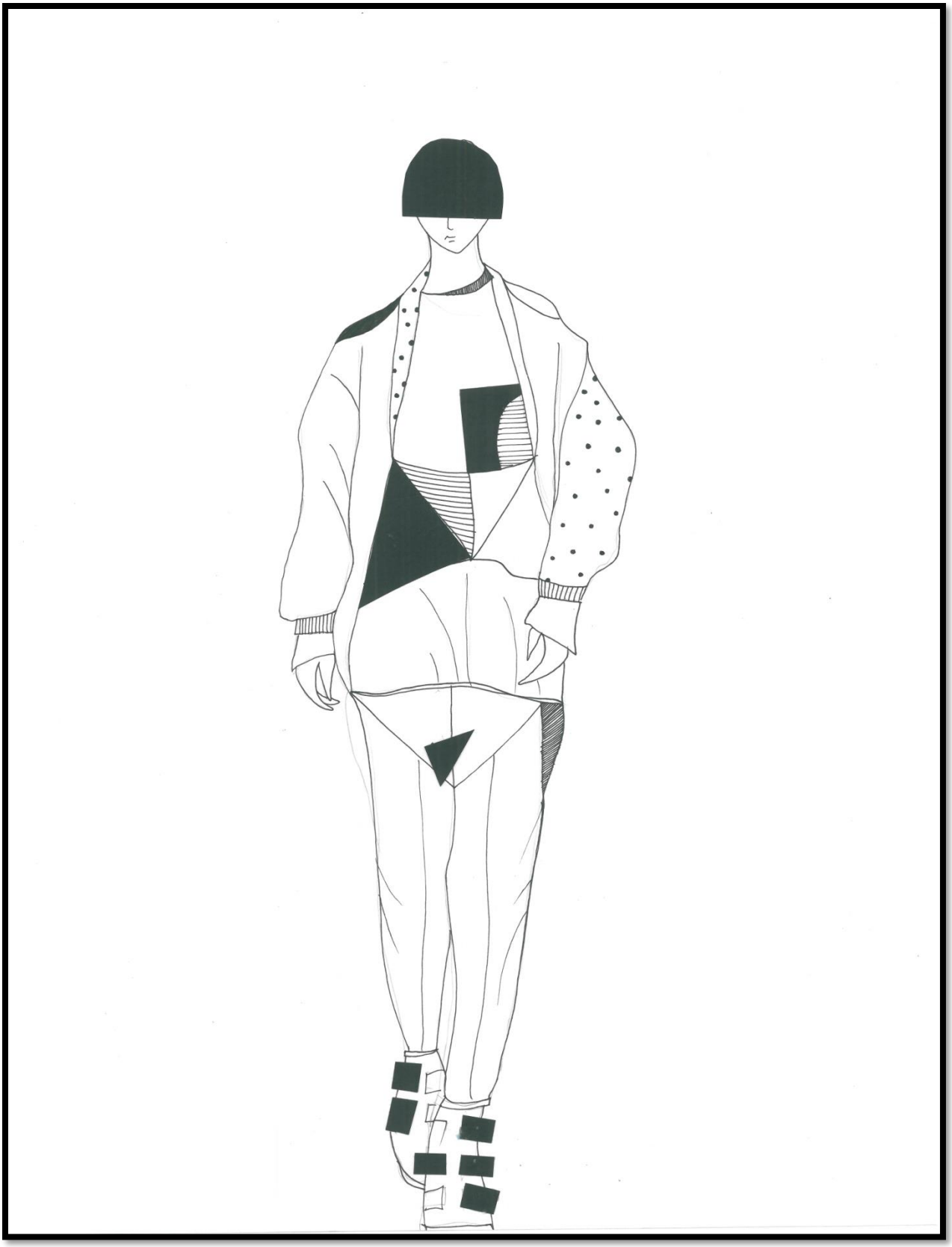

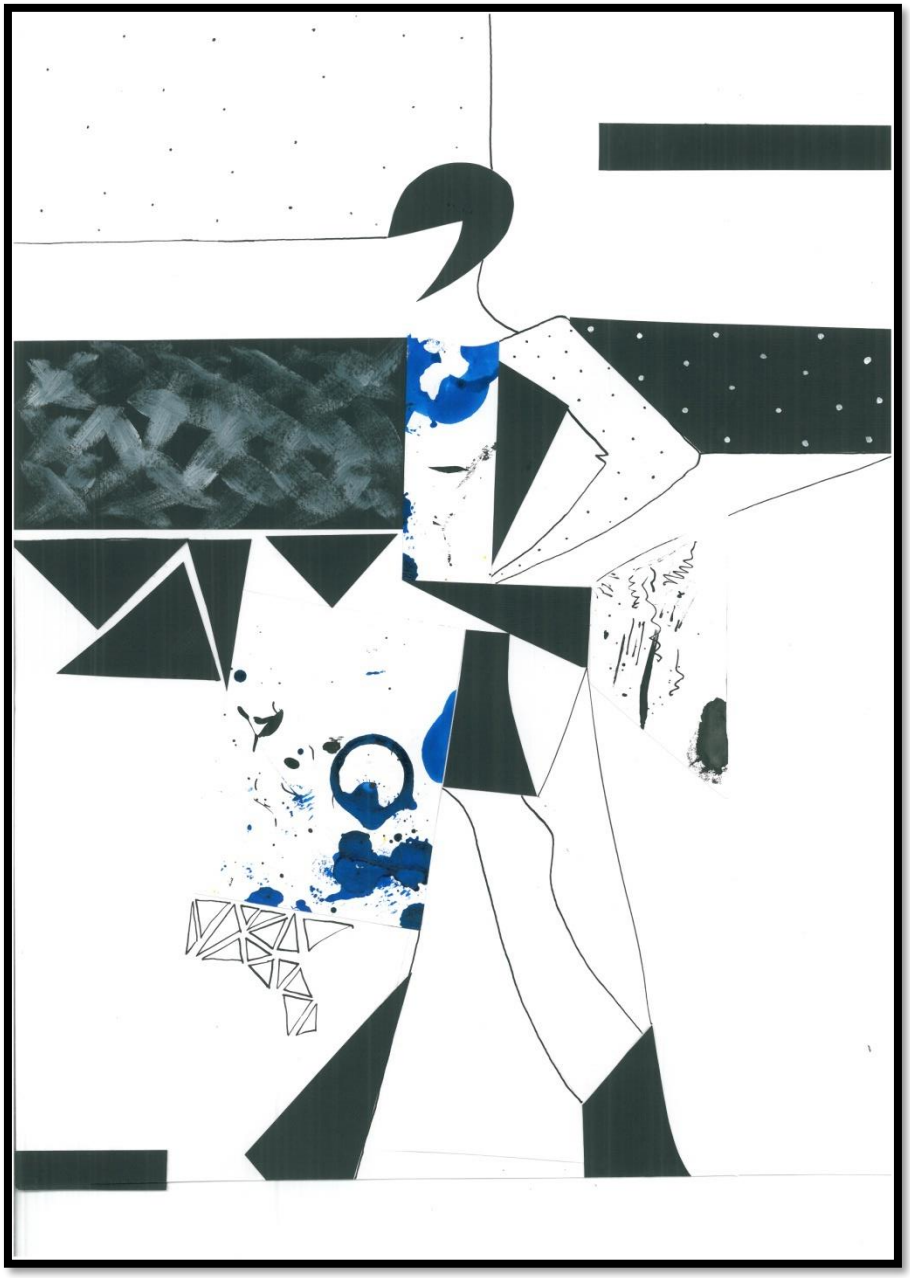

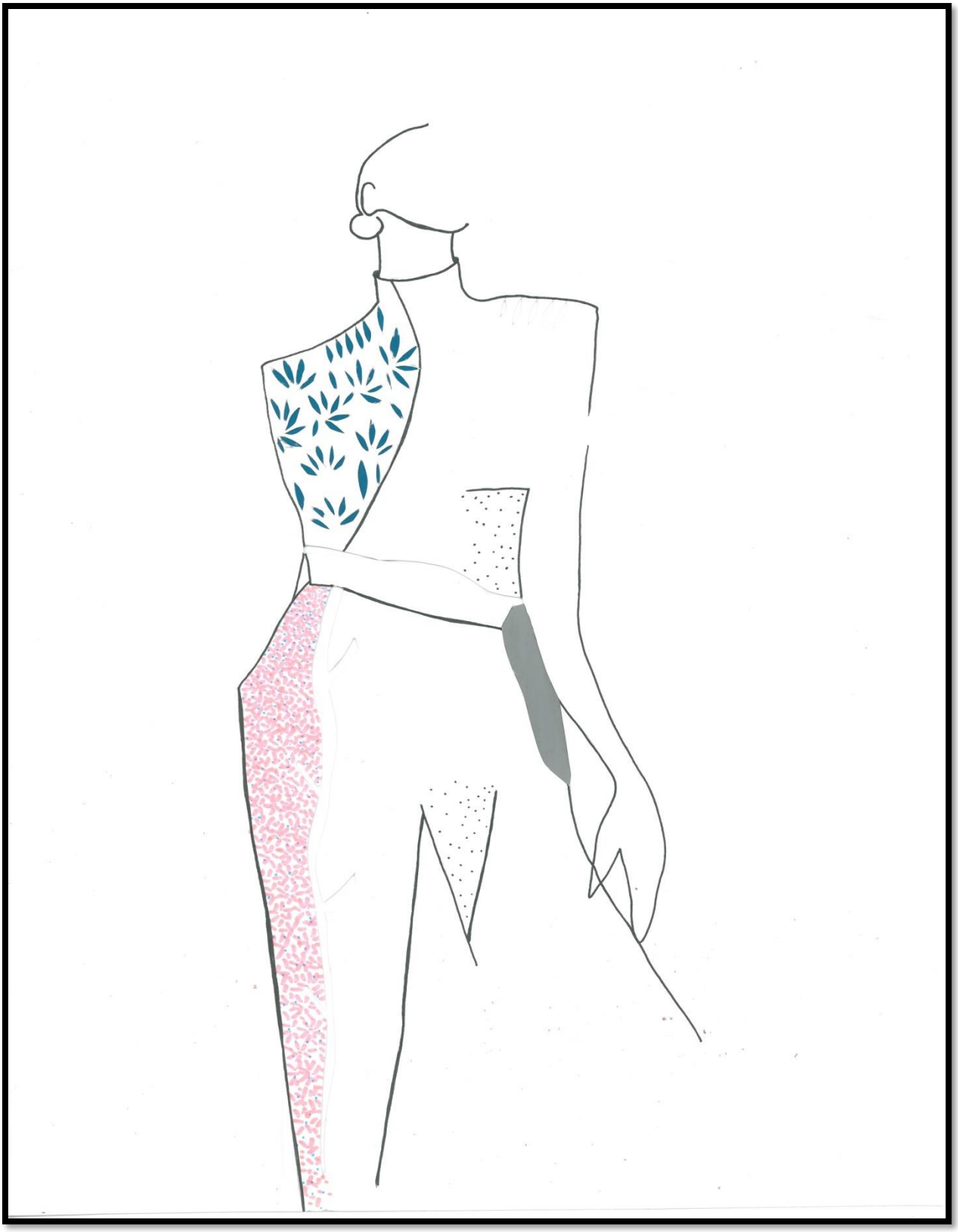

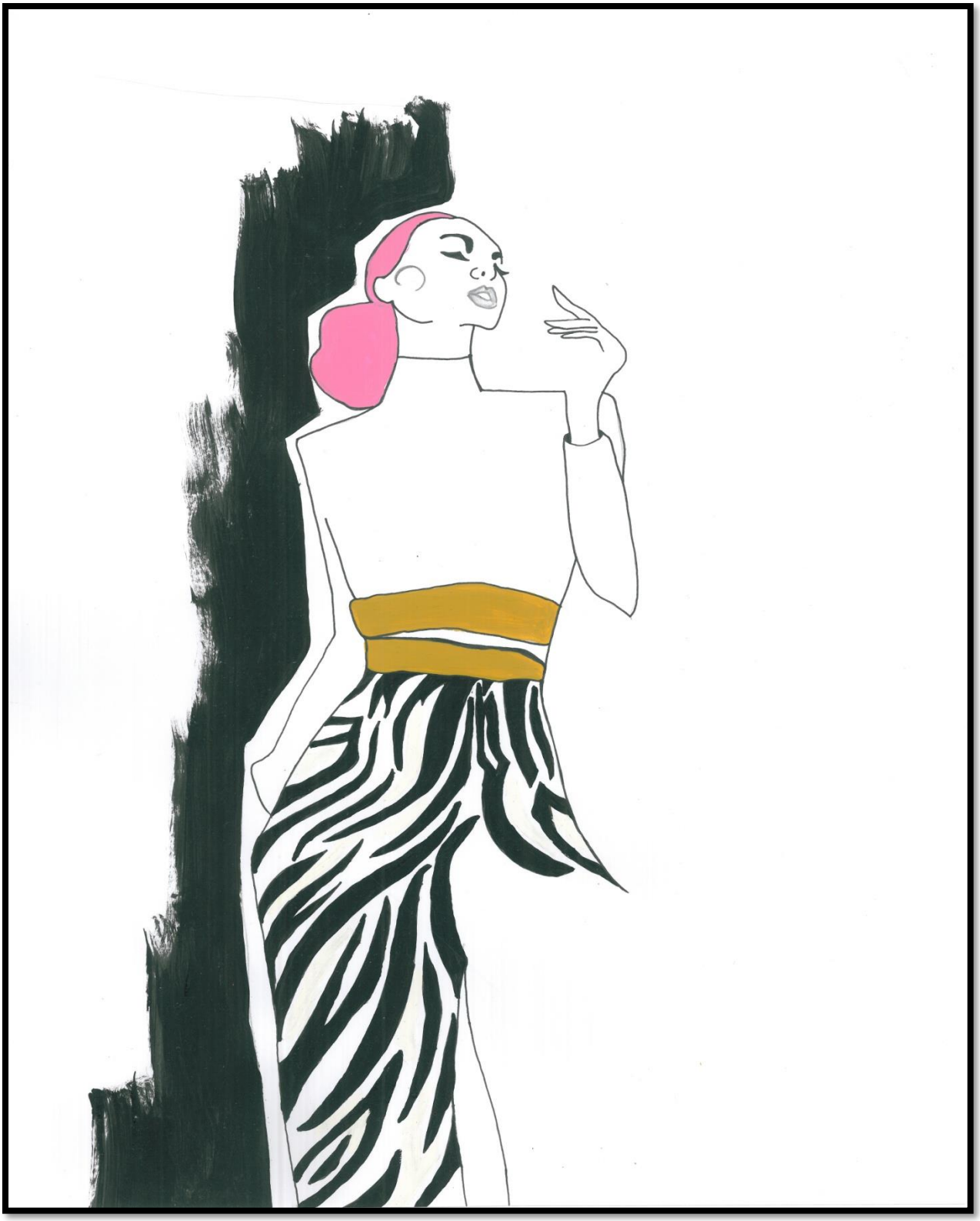

TOAI
:BU
BITI

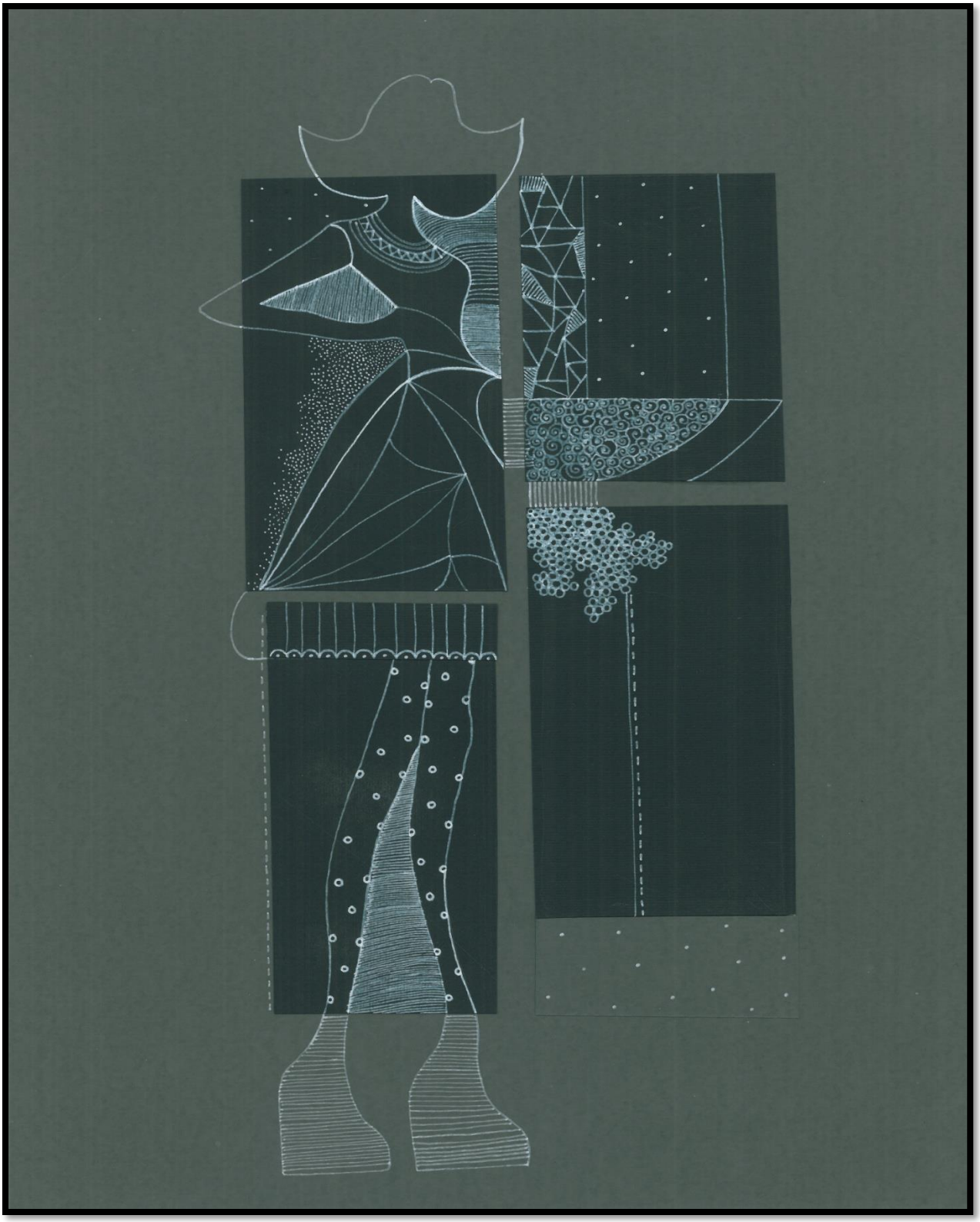

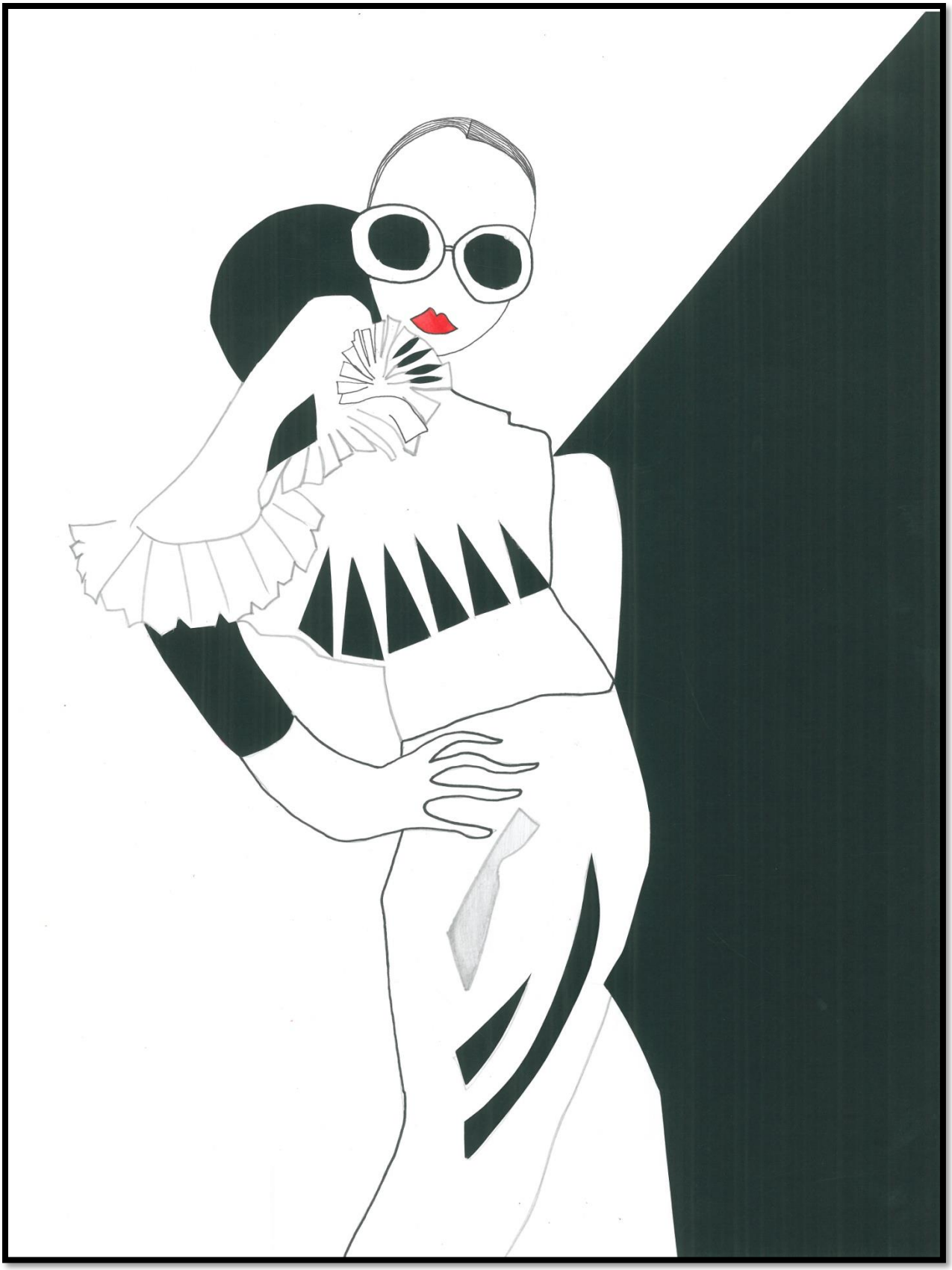

8. ZAKLJUČAK

Apstraktna umjetnost, nastala iz analitičkog kubizma, zagovara vođenje unutarnjih osjećanja i kao takve ih prenosi na platno. Od izuzetne važnosti su oba svjetska rata koja su nam dala uvid u razvoj apstrakcije. Kada se spomene nepredmetna umjetnost, nezaobilazan je, po mnogima njen začetnik, Vasilij Kandinski.

Upravo u njegovoj umjetnosti može se pratiti odvajanja figuralike, uz utjecaj ekspresionizma i fovizma u ranom razdoblju, do snažnog utjecaja ruskog suprematizma i konstruktivizma, umjetnosti koja je lišena predmetnosti. U razmaku od samo nekoliko godina umjetnici su na različitim područjima zemaljske kugle izgradili nefigurativnu umjetnost kojoj je cilj organizacija i harmonija umjetničkih sredstava i uspostava međuodnosa boje, prostora i linije. Pokušavali su svojim argumentima dokazati da se upravo kroz njihovu umjetnost čovjek može približiti božanskom. Suprematizam traži da umjetnost bude plošna i da sadrži isključivo geometrijske oblike koji su u suodnosu i centralnoj kompoziciji. Neoplasticizam teži još savršenijoj geometrizaciji gdje su oblici postavljeni po cijelom platnu i objedinjeni vertikalnim i horizontalnim linijama koje sežu van okvira kompozicije. Kasna djela neoplasticizma zbog multipliciranja linija i dinamične ravnoteže najavljuju optičku umjetnost. Umjetnost šezdesetih godina je revolucionarna jer se više ne koriste standardna sredstva, ovdje umjetnička inteligencija i tehnologija imaju veliku ulogu u stvaranju djela.

Glavni cilj ovakve umjetnosti jest provociranje oka i rušenje granica. Treća dimenzija i unutarnji prostor postignuti su različitim kutovima lomljena linije. Gusto postavljenje paralelne linije pobuđuju osjećaj pokreta u oku zbog nemogućnosti jasnog percipiranja. Neka djela su čak lišena boje, isključivo iz tog razloga da promatrač doživi samo pokret iz ćeg će se kasnije razviti kinetička umjetnost i minimalizam. U teorijskom smislu razvoj apstraktne umjetnosti odvijao se u eklektičnom i intuitivnom povezivanju raznorodnih umjetničkih teorija u rasponu od ideje, preko ukazivanja na ideje materijalizma, industrijskog proizvoda do ideje četvrte dimenzije, vremena.

LITERATURA

- H. W.Janson, *Povijest umjetnosti*, Čakovec, 2005
- H. H. Arnason: *Povijest moderne umjetnosti*, Varaždin, 2009.
- Miško Šuvaković, *Pojmovnik moderne umjetnosti*
- Ruhrberg – Schneckenburger – Fricke – Honnef: *Umjetnost 20. stoljeća*, Zagreb, 2004
- Michael Seuphor, *Apstraktna umjetnost*, Zagreb, 1959

INTERNETSKE VEZE

- http://www.metmuseum.org/toah/works-of-art/C.I.69.23/
- https://www.lesliehindman.com/blog/yves-saint-laurent-mondrian-dress/
- http://www.buro247.hr/moda/buro-izbor/5-pop-art-umjetnika-koji-su-utjecali-na-modu.html
- https://hr.wikipedia.org/wiki/Jackson_Pollock